

RESİMLİ TÜRKİYE FLORASI
METİN HAZIRLAMA KILAVUZU
Adil GÜNER

- Bir metin dosyası açın.
- Çeklistedeki ilgili cins, akrabaları ve türlerinin isimlerini kaydediniz, (bu sizin için bir hareket noktası olacaktır).
- Bu listedeki geçerli ve sinonim isimlerin hepsinin künyesinde yazılı literatürü mümkün olduğunca tedarik ediniz,
- En önemli adım, bitki/herbaryum örneklerinin çalışılmasıdır:
 - Bitki örneklerinin çalıştığınız cinsin üyesi olduğundan emin olunuz (bunun için çalıştığınız cinsi ve akrabaları, ilişkileri, yayılışları ve evrimi hakkında mümkün olduğunca bilgi sahibi olmanız gerekir; yani o cinsin doğasına ve biyolojisine derinlemesine vakıf olunuz),
 - Bundan sonrası için iki yol vardır:
 1. Önce elinize gelen bitki/herbaryum örneklerini eski literatüre (makaleler/ Floralar) dayanarak adlandırabilirsiniz ve bu yolla her tür ve türü varyasyon üzerinde bilgi edirsiniz. Sonra da çeşitli türlerin morfolojisini ve diğer özellikleri ile yayılış desenlerini göz önüne alarak kendi nihai kanaatinizi geliştirerek türlerin sınırlarını ve yayılışlarını belirlediğiniz kendi sınıflandırmanızı meydana getirirsiniz.
 2. İkinci yol ise, elinize gelen bitki/herbaryum örneklerini, önceki literatürü göz önüne ALMADAN, birbirlerine benzerliklerine ya da farklılıklarına göre önce kabaca öbeklersiniz; daha sonra daha ayrıntılı olarak çalışıp daha ayrıntılı ve tutarlı bir öbekleme ve sınıflandırma yaparsınız.
 - Her iki yolla da çalışılan örnekleri tür ve türaltı düzeyde sınıflandırabilirsiniz.
 - Herbaryumlar:
 - Yurtiçi Herbaryumlar:
 - NGBB: Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Herbaryumu (Resimli Türkiye Florası Karargâhı)
 - AEF: Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu
 - ANK: Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Herbaryumu
 - EGE: Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Herbaryumu
 - GAZI: Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Herbaryumu
 - HUB: Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Herbaryumu
 - ISTE: İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu
 - ISTF: İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Herbaryumu
 - ISTO: İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Herbaryumu
 - Diğer üniversitelerin herbaryumları da gezilmelidir.
 - Yurtdışı Herbaryumlar:
 - E (İyi Türkiye koleksiyonu)
 - K (İyi Türkiye koleksiyonu ve komşu ülkelerin koleksiyonu da iyi; iyi kıyaslama şansı)
 - G (DeCandolle, Boissier, Huber-Morath ve Rechinger örnekleri; en iyi Türkiye ve komşuları koleksiyonu)
 - LE (Ziyaretten önce, ilgilendiğiniz bitki koleksiyonuyla ilgili bilgi edininiz; tip örnekleri için küratörden izin almalısınız)
 - B (Şanslıysanız örnekleriniz bombalanmamıştır; ziyaret önemli, zira tip örneği tahrip edilmiş ise lektotip belirleme şansınız olur)
 - BM (Çoğumuzun pek önem vermediği, ancak başta Linné örnekleri olmak üzere çoğu sinonim durumundaki isimlerin tip örneklerini görüp sistematik durumuna sağlıklı karar vermenize yardımcı olacak bir koleksiyona sahiptir)

- P (Paris, MNHN: Çok iyi bir herbaryum; örnekleri veb üzerinden görebilir ya da ziyaret edebilirsiniz)
- W (İran ve Yunanistan örnekleri; kıyaslama şansı)
- Buraya kadar yapılan çalışmalarda eski ve yeni mümkün olduğunca geniş literatür kullanılır; hatta mümkünse daha önce kullanılmamış özellikleri bile ortaya çıkarabilir ve kullanabilirsiniz. Elbette bu sınıflandırma öncesinde, biyolojinin çeşitli alanlarından (anatomi, karyoloji, palinoloji, moleküler ve kimyasal analizler, vb.) çalıştığınız türlerle ilgili bilgi toplar ve bütün bu özellikleri elverdiğince sınıflandırma çalışmanızda değerlendirirsiniz. (Bu kadar çok veri için hem verilerin elde edilmesinde hem de bunların birlikte değerlendirilmesinde birçok metot vardır. Burada konumuz dışında olduğunu, daha doğrusu bu tip değerlendirmeleri yapabildiğinizi varsayıyoruz).
- Bundan sonraki adım, her öbeğin geçerli adını tespit etmektir. Bu kısımda ise gerektiğinde **en eski literatüre** bile ulaşmanız beklenir. Çünkü belirlediğiniz öbeklerin sadece **tek bir geçerli adı** vardır ve o da o öbeğe verildiğini tespit ettiğiniz **en eski geçerli addır**.
- Burada, sınıflandırmış olduğunuz her öbeği, benzerliklerini ve farklılıklarını kapsayan bir kıyaslama cetveli çok işinize yarayacaktır (eksel ya da "*numbers*" tablosu işinizi görür). Bu kıyaslama cetveli daha sonra öbeklerin betimlerini yazmanızda size çok kolaylık sağlayacaktır.
- Daha önce yayınlanmış Flora ve makaleleri okuyarak, özellikle ilgili türlerin ilk betimlerini içeren (protologlar) makaleleri okuyarak, çeşitli isimlerin cetvelinizdeki/ tablonuzdaki hangi öbeğe denk geldiğini bulmanız gerekir.
- Dikkat: Bazan bir öbeğe birden çok isim/makale denk gelebilir. Bu durumda o isimlerden bir tanesi **geçerli** diğerleri **sinonim** olarak listelenir. Geçerli isim genellikle o öbeğe verildiğini saptadığınız en eski isimdir. Ancak bu her zaman böyle değildir. Çünkü en eski ismin o zamanın nomenklatur koduna göre **geçerli** olarak **yayınlanmış** olması şartı vardır. Bütün bunları doğru tespit edebilmeniz için iyi bir **nomenklatur** bilgisine sahip olmanız gerekir (bkz: International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Melbourne Code) <<http://www.iapt-taxon.org/nomen/main.php>> gerektiğinde sorularınız için Yusuf Menemen'e <ymenemen@yahoo.com> başvurabilirsiniz).
- İsimlerin kaynağı ve künyeleri için birçok veb sayfası faydalıdır. En önemli birkaç tanesi:
 - The International Plant Names Index: <<http://www.ipni.org>>.
 - The Plant List: <<http://www.theplantlist.org>>.
 - Tropicos: <<http://www.tropicos.org>>.
- Daha çok örneğe ulaşmak için veb sayfaları ve herbaryum katalogları önemlidir:
 - Linné'nin adlandırdığı bitkiler için <<http://www.nhm.ac.uk/research-curation/research/projects/linnean-typification/>> çok elverişlidir. Linne'nin adlandırdığı türler üzerinden birçok bilgiye ulaşılabilir.
 - Edinburg Kıralityet Botanik Bahçesi (RBGE) Herbaryumu (E) bizim için çok önemli bir odak noktasıdır. Birçok örneğe <elmer.rbge.org.uk/bgbase/vherb/bgbasevherb.php> adresinden ulaşılabilir.
 - Bazı tip örneklerine ve birçok örneğe JSTOR Global Plants <<http://plants.jstor.org>> adresinden ulaşabilirsiniz.
 - Diğer önemli adresler:
 - World Checklist of Selected Plant Families: <apps.kew.org/wcsp/qsearch.do>. Birçok çeklisteye çeşitli seçeneklerle (ülke/kıta/vb) ulaşılabilir.
 - Encyclopedia of Life <eol.org>.
 - Catalogue of Life <www.catalogueoflife.org>.
 - Biodiversity Heritage Library: <www.biodiversitylibrary.org>. Literatür için faydalı olabilir.

- Son olarak, derlediğiniz elde ettiğiniz bilgileri, size gönderilmiş olan "**yazım kuralları**"na göre biçimlendirmeniz gerekir. Familya, cins ve türler ve diğer ara kategorilerin geçerli adları, sinonimleri, tip bilgileri "**yazım kuralları**"na göre yazılır.
- Çalıştığınız taksonun birden çok ast/alt kümesi varsa (familya/cins; cins/tür, tür/alltür/ varyete gibi) **teşhis anahtarlarını** hazırlarsınız. Teşhis anahtarını hazırlarken daima düşünmeniz gereken kişi kendiniz değil o anahtarı kullanacak kişi olmalıdır. O kişinin, ilgili takson üzerinde sizin kadar derinliğine bilgi sahibi olmadığını hiç unutmayınız. Mümkün olduğunda anahtar özellikleri kolay görünen ve anlaşılabilirler arasından seçiniz; birbiri içine geçen karakterlerden kaçınınız; anahtarı çizilebilecek küçük şekillerle destekleyiniz (bkz. örnek şekilli anahtar).
- Şurası çok önemlidir. Hazırlamakta olduğumuz "**Resimli Türkiye Florası**" için gerek **betimlerin** gerekse **resim ve çizimlerin orijinal olması** çok önemlidir. Artık teknolojik olarak çok kolay olan "kes/yapıştır/tercüme et" yöntemini asla kullanmamalısınız. Çünkü gerek **betimlerin** gerekse **çizimlerin Türkiye'den toplanmış örneklere dayanması** hayati önemdedir. Ancak çaresiz kaldığımız durumlarda "bilimsel ahlak ve kurallara, yasalar çerçevesinde uyarak (betim veya çizim) alıntı" yapılabilir.
- **Betimler** için hazırlamış olduğunuz kıyaslama tablosunu kullanabilirsiniz. Elbette başka literatürdeki betimleri kılavuz/kalıp olarak kullanabilirsiniz. Ancak mutlaka kendi gözlemlerinizi ve ölçümlmelerinizi kullanmalısınız. Hele hele **kes/yapıştır yöntemi** asla kullanmayınız. Böylece kendi Flora'mız için **özgün betimleri** üretebilirsiniz.
- **Çizim ve resimler** için ressamlarla lütfen bilgi alışverişinde bulununuz. Ressamların çizimlerinin doğruluğu ancak sizin kılavuzluğunuzda mümkün olacaktır. Ressama bitkilerin tedarikinde yardımcı olunuz. Tedariki zor olan bitkiler için gerektiğinde ressamla birlikte arazi çalışması planlayınız (malî olanaklarımızın çok kısıtlı olduğunu unutmayınız).
- Teşhis anahtarlarında ve betimlerde kullanacağınız **teknik terimler** bir sözlükçük halinde listelenmiştir (bkz. Teknik terimler sözlüğü). Ayrıca kullanılabileceği yer/durum/organlara göre de kümelenmiş ve birbiriyle ilişkili terimler bir öbeğe konulmuştur. Betim ve anahtarlarda kullanmanızı beklediğimiz sözcükler belirlenmiş ve anlamı o terim karşısında açıklanmıştır; eşanlamlı olan diğer terimler arzulan sözcüğe atıf yapılarak yönlendirme yapılmıştır.
- Burada yer almayan bir sözcük kullanmak durumunda kalırsanız, ya da bizim önerdiğimiz sözcük yerine, herhangi bir vesile ile başka bir terimin daha iyi olduğunu düşünüyorsanız katkıda bulunmak için durumu mutlaka bizimle görüşünüz.